

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve kterém z následujících souvětí je pravopisná chyba?

- A) Připadalo mi, že se všichni spikli proti mně.
 B) Část obilí sklídl už začátkem léta a uložil do sýpky.
 C) Pravidelně jsem spílal osudu, že byl ke mně příliš krutý.
 D) Napětí v rodině se **sklidnilo** a opět vysvitla naděje na usmíření.

Zdůvodnění

Sloveso *zklidnit se* je odvozené předponou *z-* (*stát se klidným*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–4

TEXT 1

(1)

Hoj, ty Štědrý večere,
 ty tajemný svátku,
 cože komu dobrého
 neseš na památku?

Ovocnému stromoví
 od večere kosti
 a zlatoušky na stěnu
 tomu, kdo se postí.

Hoj, já mladá dívčina,
 srdce nezadané:
 mně na myslí jiného,
 jiného cos tane.

Pod lesem, ach, pod lesem,
 na tom panském stavě,
 stojí vrby stařeny,
 sníh na šedé hlavě.

(2)

Jedna vrba hrbatá
 tajně dolů kývá,
 kde se modré jezero
 pod ledem ukrývá.

Tu prý dívce v půlnoci,
 při luně pochodni,
 souzený se zjeví hoch
 ve hladině vodní.

Hoj, mne půlnoc neleká,
 ani liché vědy:
 půjdu, vezmu sekeru,
 prosekám ty ledy.

I nahlédnu v jezero,
 hluboko – hluboko,
 milému se podívám
 pevně okem v oko.

(K. J. Erben, Štědrý den, zkráceno)

TEXT 2

Apostrofa – oslovení věcí, abstraktních (nehmatatelných) skutečností či nepřítomných osob, např. *skálo, lásky je tak málo*.

Epanastrofa – opakování stejného slova nebo slovního spojení na konci jednoho a na začátku bezprostředně následujícího verše.

(CZVV)

2 Která z následujících možností nejlépe vystihuje dívku promlouvající v TEXTU 1?

- A) Dívka je netečná.
 B) Dívka je nečestná.
 C) Dívka je nedůtklivá.
 D) Dívka je nebojácná.

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti D) dokládá pasáž barevně vyznačená v TEXTU 1. O možnostech A), B) a C) se v textu prokazatelně nepíše.

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
3.1 Text je ukázkou lyriky.	☐	☒
3.2 V každé sloce druhé části se spolu rýmují alespoň dva verše.	☒	☐
3.3 Všechny liché verše v druhé části textu končí tříslabičným slovem.	☐	☒
3.4 Celkem devět veršů v první části textu začíná jednoslabičným slovem.	☒	☐

Zdůvodnění

- 3.1 – nepravdivé tvrzení → v textu je zachycen děj, atmosféra je ponurá, objevují se zde motivy osudovosti; text tedy vykazuje znaky typické pro baladu, která je žánrem lyrickoepickým
- 3.2 – pravdivé tvrzení → v každé sloce druhé části se rýmuje druhý verš se čtvrtým, např. *tajně dolů kývá × pod ledem ukrývá*
- 3.3 – nepravdivé tvrzení → sedmý verš (*souzený se zjeví hoch*) druhé části textu končí jednoslabičným slovem *hoch*
- 3.4 – pravdivé tvrzení → v první části textu začíná celkem devět veršů jednoslabičným slovem: *Hoj, ty Štědrý večere; ty tajemný svátku; od večere kosti; a zlatoušky na stěnu; Hoj, já mladá dívčina; mně na mysli jiného; Pod lesem, ach, pod lesem; na tom panském stavě; sníh na šedé hlavě*

max. 2 body

4

4.1 Vypište z TEXTU 1 jeden verš, v němž se vyskytuje apostrofa.

4.2 Vypište z TEXTU 1 dva verše, v nichž se vyskytuje epanastrofa.

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

Zdůvodnění

- 4.1 – V textu se vyskytují celkem dva verše, v nichž je oslovována neživá věc (konkrétně večer a svátek):
- *Hoj, ty Štědrý večere;*
 - *ty tajemný svátku.*
- 4.2 – V textu se vyskytují celkem dva verše, z nichž jeden končí stejným slovem, kterým ten druhý začíná: *mně na mysli jiného / jiného cos tane.*

5 Přiřadte k jednotlivým slovům (5.1–5.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

5.1	odklonit	_____
5.2	zvládnutý	_____
5.3	obchodovat	_____
5.4	znepřátelený	_____
- A) Slovo má celkem dvě předpony, které dohromady tvoří dvě slabiky.
 B) Slovo má celkem dvě předpony, které dohromady tvoří jednu slabiku.
 C) Slovo, jehož kořen je složený ze tří hlásek, má pouze jednu předponu a ta je slabičná.
 D) Slovo, jehož kořen je složený ze čtyř hlásek, má pouze jednu předponu a ta je slabičná.
 E) Slovo, jehož kořen je složený ze tří hlásek, má pouze jednu předponu a ta je neslabičná.
 F) Slovo, jehož kořen je složený ze čtyř hlásek, má pouze jednu předponu a ta je neslabičná.

Zdůvodnění

5.1 – D)

Slovo *odklonit*, jehož kořen je složený ze čtyř hlásek (-*klon-*), má slabičnou předponu *od-* (slova příbuzná jsou např. *na-klonit*, *s-klon*).

5.2 – F)

Slovo *zvládnutý*, jehož kořen je složený ze čtyř hlásek (-*vlád-*), má neslabičnou předponu *z-* (slova příbuzná jsou např. *o-vládnout*, *nad-vláda*).

5.3 – C)

Slovo *obchodovat*, jehož kořen je složený ze tří hlásek (-*chod-*), má slabičnou předponu *ob-* (slova příbuzná jsou např. *po-chodovat*, *ob-chůzka*).

5.4 – B)

Slovo *znepřátelený* má celkem dvě předpony, a to *z-* a *ne-* (slova příbuzná jsou např. *s-přátelit se*, *přátelství*), tyto předpony dohromady tvoří jednu slabiku *zne*.

Žádné z posuzovaných slov neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti E).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 6–12

TEXT 1

(1) Příroda umí vykouzlit neskutečné divy. Jeden z nich můžeme nalézt třeba v jihoamerickém státě Chile. Ledovec Grey je součástí Torres del Paine, chilského národního parku, a ústí do jezera Lago Grey. Ledovec **je skoro třicet kilometrů dlouhý, na šířku má až pět kilometrů**. Z jeho čela odpadávají obrovské, modře zbarvené kusy ledu. Kromě impozantního vzhledu Grey přináší svědectví o druhohorách, době dinosaurů. Část ledovce obsahovala cenné zkameněliny, například ichtyosaury neboli rybí ještěry, amonity, tedy vyhynulé hlavonožce, nebo zkamenělé stromy. Vše minimálně šedesát šest milionů let staré. Grey se tak stal jedním z významných nalezišť druhohorních fosilií.

(2) Lodí se plavíme po šedé vodní hladině, ale známky života hledáme marně. **Voda vymílá zpod ledovce tolik minerálů, že v jezeře žádní živočichové nežijí**. O to víc vyniknou na šedém podkladu modré kry plovoucí po jezeře. Ledoví obři předvádějí zvláštní balet. Předplatné na toto představení si pořídily jen štíty hor kolem Lago Grey.

(3) Budoucnost Greye je ale nejistá, v posledních letech se totiž ledovec stále zmenšuje. Luis García z chilské univerzity považuje za jednu z příčin nezvykle rychlého úbytku ledovce globální oteplování způsobené lidmi. Svou roli v procesu zmenšování Greye **hraje skutečnost, že méně sněží**. Pokud je totiž sněhu dostatek, ledovec roste, a naopak. „Když se ledovec zmenší natolik, že **nebude končit v jezeře, ale na skále**, možná se jeho ústup zpomalí,“ doufá Luis García.

(4) Vypravit se do parku Torres del Paine určitě stojí za to. Věřte, že stejně jako mně **se vám podlomí nohy, když uvidíte tu koupající se masu ledu**.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

TEXT 2

Větné členy v přístavkovém vztahu pojmenovávají jednu skutečnost různými způsoby, například *naše škola má ve znaku sovu, symbol moudrosti*.

(CZVV)

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými v TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
6.1 Pokud je nedostatek sněhových srážek, ledovec Grey se zmenšuje.	☒	☐
6.2 Druhohorní fosilie nalezené v části ledovce Greye jsou staré alespoň šedesát šest milionů let.	☒	☐
6.3 Podle Luise Garcíi je zmenšování ledovce Greye mimo jiné důsledkem globálního oteplování.	☒	☐
6.4 Na to, aby v Lago Grey mohli žít alespoň nějaké živočichové, voda v jezeře obsahuje příliš málo minerálů.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

7 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Autor textu informuje turisty o historii chilského národního parku.
- B) Autor textu nabízí čtenářům zájezd do chilského národního parku.
- C) Autor textu doporučuje čtenářům návštěvu chilského národního parku.
- D) Autor textu varuje turisty před možnými nástrahami chilského národního parku.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládá následující úsek TEXTU 1: *Vypravit se do parku Torres del Paine určitě stojí za to. Věřte, že stejně jako mně se vám podlomí nohy, když uvidíte tu koupající se masu ledu.* Tento úsek textu má funkci doporučení, zájmeno *mně* zastupuje autora textu.

Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a D) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

8 Ve které z následujících možností je mezi prvním a druhým slovem stejný významový vztah jako mezi dvojicí *ledovec – kra*?

- A) postel – polštář
- B) sklenička – sklo
- C) postel – palanda
- D) sklenička – střep

Zdůvodnění

V možnosti D) je mezi prvním a druhým slovem stejný významový vztah jako mezi dvojicí slov *ledovec – kra*: v obou případech jde o vztah mezi částí a celkem (*kra* je odlomený kus *ledovce*, *střep* je odlomený kus *skleničky*).

V možnostech A), B) a C) jsou mezi dvojicemi jiné významové vztahy:

- *polštář* je měkce vycpaná podložka, která se může nacházet na *posteli*, gauči apod.;
- *sklo* je materiál, z něhož se vyrábí *sklenička*;
- *palanda* je typ *postele*.

1 bod

9 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nevyskytují větné členy v přístavkovém vztahu?

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

- A) amonity, tedy vyhynulé hlavonožce
- B) obrovské, modře zbarvené kusy ledu
- C) Grey přináší svědectví o druhohorách, době dinosaurů
- D) je součástí Torres del Paine, chilského národního parku

Zdůvodnění

Větné členy v přístavkovém vztahu se vyskytují celkem ve třech posuzovaných úsecích, a to v úsecích uvedených v možnostech A), C) a D):

- amoniti JSOU vyhynulí hlavonožci;
- druhohory JSOU dobou dinosaurů;
- Torres del Paine JE chilský národní park.

max. 3 body

10

10.1 Vypište z prvního odstavce TEXTU 1 dvouslabičnou předložku.

10.2 Vypište z druhého odstavce TEXTU 1 všechna měkká přídavná jména.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

10.1 – kromě

10.2 – vodní, plovoucí, zvláštní

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje personifikace?

- A) lodí se plavíme po šedé vodní hladině
- B) část ledovce obsahovala cenné zkameněliny
- C) předplatné na toto představení si pořídily jen štíty hor
- D) jeden z nich můžeme nalézt třeba v jihoamerickém státě

Zdůvodnění

Personifikace (tj. básnický prostředek, který je založen na tom, že se lidská činnost přisuzuje zvířeti, rostlině nebo věci, např. *mráz pokreslil všechny okenní tabulky*) se uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti C): něco neživého (*štíty hor*) jedná jako lidé (*pořizují si předplatné na představení*).

1 bod

12 Který z následujících úseků TEXTU 1 obsahuje několikanásobný větný člen?

(Posuzované úseky jsou v TEXTU 1 vyznačeny tučně.)

- A) hraje skutečnost, že méně sněží
- B) nebude končit v jezeře, ale na skále
- C) se vám podlomí nohy, když uvidíte tu koupající se masu
- D) je skoro třicet kilometrů dlouhý, na šířku má až pět kilometrů

Zdůvodnění

Úsek uvedený v možnosti B) obsahuje několikanásobný větný člen *v jezeře, ale na skále* (nebude končit kde? – v jezeře × bude končit kde? – na skále) → několikanásobné příslovečné určení místa. V ostatních posuzovaných úsecích se žádný několikanásobný větný člen nevyskytuje.

max. 2 body

13 Na každé vynechané místo (***) v ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo:**

- 13.1 Ačkoli je moje máma profesionální kuchařka, doma vaříme jen z polotovarů. Ne nadarmo se říká: Kovářova kobyla chodí *****.
- 13.2 Máma měla mimořádně dobrou náladu, a tak jsem se rozhodla ji přemluvit, aby mi koupila nový telefon. Řekla jsem si totiž: Kuj železo, dokud je *****.

Řešení

13.1 – bosa

13.2 – žhavé

3 body

14 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A) Obezřetně vystrčil hlavu ven a rozhlédl se. Nad Bezednou propastí byla napnuta obrovská pavoučí síť.

B) Átrej se vydal hledat Bezednou propast, kde žila Ygramul. Putoval hornatou pouští. Všude kolem byly jen skály.

C) V jejích lepkavých vláčknech sebou házel Šťastný drak. Bil kolem sebe ocasem a pařáty, ale tím více se zaplétal do sítě.

D) Chvilku čekal, ale když zemětřesení nepřestávalo, lezl slují dál, až se dostal k východu.

E) Ale o pronásledovateli neměl Átrej ani tušení, a tak si hledal cestu opatrně a pomalu. Právě se octl v jakési sluji, když zaslechl hřmění. Cítil, jak se skála, v níž vězel, třese.

F) Když na ně Átrej vylezl, povážlivě se pod ním kymácely. Kdyby věděl, že je mu na stopě děsivý tvor, který se stále blíží, možná by udělal něco zbrklého.

(M. Ende, Nekonečný příběh, upraveno)

14.1 _____

14.2 _____

14.3 _____

14.4 _____

14.5 _____

14.6 _____

Řešení

14.1 – B)

14.2 – F)

14.3 – E)

14.4 – D)

14.5 – A)

14.6 – C)

B) Átrej se vydal hledat Bezednou propast, kde žila Ygramul. Putoval hornatou pouští. Všude kolem byly jen skály. **F)** Když na ně Átrej vylezl, povážlivě se pod ním kymácely. Kdyby věděl, že je mu na stopě děsivý tvor, který se stále blíží, možná by udělal něco zbrklého. **E)** Ale o pronásledovateli neměl Átrej ani tušení, a tak si hledal cestu opatrně a pomalu. Právě se octl v jakési sluji, když zaslechl hřmění. Cítil, jak se skála, v níž vězel, třese. **D)** Chvilku čekal, ale když zemětřesení nepřestávalo, lezl slují dál, až se dostal k východu. **A)** Obezřetně vystrčil hlavu ven a rozhlédl se. Nad Bezednou propastí byla napnuta obrovská pavoučí síť. **C)** V jejích lepkavých vláknech sebou házel Šťastný drak. Bil kolem sebe ocasem a pařáty, ale tím více se zaplétal do sítě.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Příchod podzimu ohlásily první **raní** mlhy a přizemní mrazíky. V sobotu bylo sychravo a prudké poryvy větru znepríjemňovaly farmářům práci. V neděli se sice počasí výrazně zlepšilo, teploty však zůstaly nadále nízké. **Vytrvalý** zemědělci pokračovali ve sběru ovoce a zabezpečovali bedny s úrodou před očekávanými mrazy.

V údolí mezi skalisky bylo vidět nesčetně malých postaviček s papírovými draky. Vzdušné **výry** pomáhaly pestrobarevným drakům vzlétnout vysoko nad skály. Po chvíli však výskající hlásky rozlétly toulavé psy, kteří pobíhali mezi křovinami. Děti se rozzuřených psů tak lekly, že jim z rukou vyklouzly provázky. Ještě chvíli pak několik **osamělých** draků létalo nad vsí.

(CZVV)

max. 4 body

15 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *raní* je příbuzné se slovem *ráno* a obsahuje příponu *-ní* (*ran-ní*).
- Slovo *vytrvalí* je přídavné jméno, které rozvíjí podstatné jméno rodu mužského životného (*zemědělci*) a skloňuje se podle vzoru *mladý* (*mladí zemědělci – vytrvalí zemědělci*).
- Podstatné jméno *vír*, které označuje točivý pohyb vzduchu, nikoli nočního ptáka *výra*, není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Přídavné jméno *osamělý* je příbuzné se slovesem *osamět* (on *osamí*), obě tato slova jsou příbuzná se zájmenem *sám*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Oxymóron je spojení slov, jejichž význam se navzájem vylučuje, např. *svítání na západě, čistá špína*.

(CZVV)

max. 2 body

16 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je příkladem oxymóra (A), nebo ne (N):

	A	N
16.1 hlasité ticho	☒	☐
16.2 vyhaslé ohniště	☐	☒
16.3 uspořádaný chaos	☒	☐
16.4 nenápadná výstřednost	☒	☐

Zdůvodnění

- 16.1 – Slova *hlasitý* a *tichý* jsou slova opačného významu, jejich význam se tedy navzájem vylučuje.
- 16.2 – Význam slov *vyhaslý* a *ohniště* se navzájem nevylučuje.
- 16.3 – Slova *uspořádaný* a *chaotický* (tzn. *zmatený, neuspořádaný*) jsou slova opačného významu, jejich význam se tedy navzájem vylučuje.
- 16.4 – Slova *nenápadný* a *výstřední* jsou slova opačného významu, jejich význam se tedy navzájem vylučuje.

1 bod

17 Ve kterém z následujících souvětí je pravopisná chyba?

- A) Poděkoval jsem dědovi za to, že mi představil **strýcovi** známé.
- B) Připomněl jsem komorníkovi, aby lordovi připravil golfové hole.
- C) Manželé Novákovi se pohádali, když svému synovi vybírali dárek.
- D) Panu Novákovi jsem řekl, aby mému bratrovi už nikdy nenadával.

Zdůvodnění

Slovo *strýcovy* je přídavné jméno přivlastňovací, které se skloňuje podle vzoru *otcův* a které je v souvětí užito ve 4. pádě čísla množného (*otcovy známé – strýcovy známé*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(1) „Co se přiváže na to lano?“ ptala se Peggy.

„Přivážeme se k němu my všichni,“ vysvětlila Nancy. „Když někdo spadne ze skály, ostatní musí lano pevně držet, aby nespadol moc hluboko.“

„Kdo půjde jako první?“ nemohl se dočkat Roger.

„Vpředu půjde někdo silný a to bude Nancy,“ řekl John, „já budu na druhém konci.“

Všech šest dětí se uvázalo do smyček, které byly od sebe asi pět metrů, a vydalo se na cestu. Zpočátku jim lano bránilo v rozhovoru. Jakmile chtěl někdo promluvit na kamaráda, který šel před ním, a popoběhl, zakopl o volné lano. Než se naučili bezpečně si povídat, lezli už po svazích tak strmých, že nikomu nebylo do řeči. To nejtěžší na ně ale teprve čekalo, horolezci ještě budou rádi, že s sebou mají lano.

(2) Došli ke skalní stěně, po níž se sice snadno stoupalo, ale pád by tu byl nebezpečný. Nancy i Zuzana vylezly nahoru lehce. Titty zrovna přelézala okraj stěny a Peggy s Johnem čekali dole, když Roger, který byl asi v polovině stěny, začal křičet: „Koukněte se! Divoké kozy!“ Chtěl ukázat na kozy, které pily ze studánky, nohy se mu ale najednou smekly. Zazněl pronikavý výkřik.

(3) Trhnutí lana stáhlo Titty zpátky. Nancy a Zuzana držely lano ze všech sil. Roger se houpal před skalní stěnou a házel sebou jako pavouk na konci vlákna.

„Rogere,“ volal John, „chytnu tě za nohy, postavím je na nějaké pevné místo a pak hned lez nahoru.“

Jakmile se Roger dal do šplhání, Nancy se Zuzanou okamžitě pocítily úlevu. Za chvíli byla Titty u nich a krátce po ní vylezl nahoru i Roger.

(A. Ransome, Trosečníci z Vlaštovky, upraveno)

1 bod

18 Které z následujících tvrzení prokazatelně nevyplývá z výchozího textu?

- A) Poslední dívkou přivázanou na laně byla Peggy.
- B) Prvním chlapcem přivázaným na laně byl Roger.
- C) Bezprostředně za sebou byly na laně přivázány tři dívky.
- D) Bezprostředně za sebou byli na laně přivázáni dva chlapci.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedených v možnostech A), B) a C) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně. Tvrzení uvedené v možnosti D) je prokazatelně nepravdivé. Z výchozího textu vyplývá, že děti byly přivázány na laně v následujícím pořadí:

- první byla Nancy;
- druhá byla Zuzana (zatímco ostatní čekají dole, nebo dosud lezou, Nancy i Zuzana jsou již nahoře);
- třetí byla Titty (když Titty přelézala okraj skalní stěny, byly už Nancy a Zuzana nahoře, Roger byl v polovině stěny a zbylé dvě děti čekaly dole);
- čtvrtý byl Roger (zatímco Roger zdolával skalní stěnu, Peggy a John byli stále dole);
- pátá byla Peggy (čekala spolu s Johnem dole, zatímco ostatní děti dosud lezly, nebo již byly nahoře);
- šestý byl John (John řekl, že Nancy půjde první a on jako poslední).

19 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je nejmóvrazněji naznačeno, že se během výpravy odehraje něco dramatického?

- A) zpočátku jim lano bránilo v rozhovoru
- B) házel sebou jako pavouk na konci vlákna
- C) horolezci ještě budou rádi, že s sebou mají lano
- D) chytanu tě za nohy, postavím je na nějaké pevné místo

Zdůvodnění

V možnosti C) je nejmóvrazněji naznačeno, že se během výpravy odehraje něco dramatického. Úsek *horolezci ještě budou rádi, že s sebou mají lano* napovídá, že se děti ocitnou v nějaké nebezpečné situaci, z níž se dostanou díky tomu, že jsou spojeny lanem. Po tomto úseku následuje souvětí, které na blížíící se nebezpečí upozorňuje (*Došli ke skalní stěně, po níž se sice snadno stoupalo, ale pád by tu byl nebezpečný.*). Následuje popis výstupu na skalní stěnu, během něhož děti zažily nejdramatičtější okamžiky své výpravy.

max. 2 body

20

20.1 Napište, kterými dvěma slovními druhy může být slovo PÍLY.

Odpověď zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.

20.2 Napište smysluplnou větu o třech slovech, v níž slovo PÍLY bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Posuzované slovo, které je ve výchozím textu vyznačeno tučně, nesmí být použito jako vlastní jméno, např. *pan Pily*. Tvar slova musí zůstat zachován.

Zdůvodnění

20.1 – Slovo *pily* může být buď slovesem, nebo podstatným jménem.

20.2 – Slovo *pily* je ve výchozím textu slovesem (konkrétně jde o tvar slovesa *pít*). Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *pily* užito jako podstatné jméno *pila* ve tvaru 2. pádu čísla jednotného nebo 1./4./5. pádu čísla množného, např. *Zuby pily zrezivěly* nebo *Prodal dvě pily*.

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N):

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

	A	N
21.1 Slovo <i>ukázat</i> je ve výchozím textu užito ve významu <i>dát najevo, projevit</i> .	☐	☒
21.2 Slovo <i>silný</i> je ve výchozím textu užito ve významu <i>velmi účinný, působivý</i> .	☐	☒
21.3 Slovo <i>pronikavý</i> je ve výchozím textu užito ve významu <i>pátravě, upřeně pozorující</i> .	☐	☒
21.4 Slovo <i>vysvětlit</i> je ve výchozím textu užito ve významu <i>sdělením bližších okolností objasnit</i> .	☒	☐

Zdůvodnění

- Slovo *ukázat* je v textu užito ve významu *pohybem ruky na něco upozornit*.
- Slovo *silný* je v textu užito ve významu *mající fyzickou sílu*.
- Slovo *pronikavý* je v textu užito ve významu *ostrý, silně působící na smysly*.

1 bod

22 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytují dvě zájmena?

- A) který šel před ním
- B) kdo půjde jako první
- C) že nikomu nebylo do řeči
- D) jakmile chtěl někdo promluvit

Řešení

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 23

Podle celostátního de*íku nestra*ý soud včera rozhodl, že známý právník je vi*en falšováním dokumentů.

(CZVV)

1 bod

23 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *n/nn* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *n/nn* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) n – nn – n
- B) n – n – nn
- C) nn – n – nn
- D) nn – nn – n

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *deník* je odvozené od podstatného jména *den* příponou *-ík* (*den-ík*).
- Přídavné jméno *nestranný* je příbuzné s podstatným jménem *strana* a obsahuje příponu *-ný* (*nestran-ný*).
- Přídavné jméno *vinný* je odvozené od podstatného jména *vina* příponou *-ný*. Některá přídavná jména ale mají také krátké tvary (tzv. jmenné tvary), např. *zdravý* – *zdráv*, *šťastný* – *šťasten*. Přídavné jméno *vinný* má v krátkém tvaru pro rod mužský podobu *vinen* – mezi obě *n* je kvůli výslovnosti vloženo *e* (*vin-e-n*).

max. 3 body

24 Přiradte k jednotlivým tvarům sloves (24.1–24.3) odpovídající mluvnické kategorie (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

24.1 směji se _____

24.2 zpívejme _____

24.3 odjeli byste _____

- A) 1. osoba, způsob rozkazovací
- B) 2. osoba, způsob rozkazovací
- C) 1. osoba, způsob oznamovací
- D) 2. osoba, způsob podmiňovací
- E) 1. osoba, způsob podmiňovací

Řešení

24.1 – C)

24.2 – A)

24.3 – D)

Žádný z posuzovaných tvarů neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti E).

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
25.1 Když se setmnělo , věděl už zcela určitě, že jejich vzpoura skončí špatně.	☐	☒
25.2 Když se začalo smrákat, knížecí vojsko dobilo hradby vzdorujícího města.	☐	☒
25.3 Když vstoupil do sálu přeplněného cizými lidmi, začal mít obavy, jestli tady vydrží.	☐	☒
25.4 Když odhrnula kápi a spatřila v zrcadle svou znetvořenou tvář, oněměla hrůzou.	☒	☐

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *setmění* je příbuzné se slovesem *setmít se*, obě tato slova jsou příbuzná s podstatným jménem *tma*.
- Sloveso *dobýt* má v souvětí význam *zmocnit se bojem* (na rozdíl od *dobít – utlouci*), je tedy příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.
- Slovo *cizí* je měkké přídavné jméno skloňující se podle vzoru *jarní (jarními – cizími)*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–28

Pokoj pro teenagera je docela něco jiného než pokoj pro malé dítě. Hračky až na pár plyšáků zmizely a vás při vstupu do pokoje rozbolí oči, **vše totiž hýří šílenými barvami a vzory**. Smiřte se s tím a klidně nechte své potomky, ať si doplňky a barevné kombinace zvolí po svém. **Pokud se vám jejich výběr nelíbí**, netrapte se tím. **Vždyť tohle je jen jejich prostor**, a proto je důležité, aby se tam cítili dobře. **Stejně se jim vkus bude rychle měnit**, tak nemá cenu se rozčilovat.

Ideální je vybrat nábytek v neutrálním odstínu a barvy do prostoru dodat pomocí plakátů, textilí či výmalby. Dnes se opět používá tapeta, do pokoje pro dospívající dívky a chlapce se také skvěle hodí samolepicí dekorace. Dobrým tipem, jak při zařizování studentského pokoje nevyprázdnit peněženku, je například koupě samolepicí fólie v metráži. Společně se pak můžete naučit něco nového – vytvořit originální motivy.

(www.obydleni.cz, upraveno)

1 bod

26 Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Text je určen zejména teenagerům, poskytuje jim praktické rady.
- B) Text je určen zejména rodičům teenagerů, poskytuje jim praktické rady.
- C) Text je určen zejména teenagerům, nabízí jim placené služby designérů.
- D) Text je určen zejména rodičům teenagerů, nabízí jim placené služby designérů.

Zdůvodnění

Autor výchozího textu se přímo obrací na rodiče teenagerů: *Hračky až na pár plyšáků zmizely a vás při vstupu do pokoje rozbolí oči, vše totiž hýří šílenými barvami a vzory. Smiřte se s tím a klidně nechte své potomky, ať si doplňky a barevné kombinace zvolí po svém. Pokud se vám jejich výběr nelíbí, netrapte se tím.* Text také obsahuje praktické rady, např. jaký nábytek vybrat, jak dodat barvy do prostoru, čím ozvláštňit studentský pokoj, jak ušetřit při zařizování tohoto pokoje.

1 bod

27 Který z následujících úseků výchozího textu není větou hlavní?

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu zvýrazněny.)

- A) vždyť tohle je jen jejich prostor
- B) pokud se vám jejich výběr nelíbí
- C) stejně se jim vkus bude rychle měnit
- D) vše totiž hýří šílenými barvami a vzory

Zdůvodnění

Věta *pokud se vám jejich výběr nelíbí* je vedlejší věta příslovečná podmínková, která závisí na větě hlavní *netrapte se tím* (kdy, za jakých podmínek se nemáte trápit? → pokud se vám jejich výběr nelíbí).

28

28.1 Vypište z druhého odstavce výchozího textu slovo, které obsahuje dvojhlásku.

28.2 Napište spisovné dvouslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *zvolit* a zároveň se skloňuje podle vzoru *žena*.

28.3 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *nevyprázdnit* a zároveň se skloňuje podle vzoru *žena*.

Řešení

28.1 – koupě

28.2 – volba

28.3 – prázdnota